

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

T-ES(2017)04_en final

LANZAROTSKÝ VÝBOR

Výbor zmluvných strán k Dohovoru Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Odpovede k tematickému dotazníku pre 2. monitorovacie kolo

Ochrana detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním prostredníctvom informačno-komunikačných technológií

I. Úvod

1. Dohovor Rady Európy o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním (ďalej "Lanzarotský dohovor" alebo "Dohovor"), ktorý nadobudol účinnosť v júli 2010, požaduje kriminalizáciu sexuálnych trestných činov na deťoch. Stanovuje, že zmluvné strany Dohovoru musia prijať osobitné právne predpisy a realizovať opatrenia na prevenciu sexuálneho násillia, ochranu detských obetí a stíhanie páchatel'ov.

2. V priebehu minulých rokov Lanzarotský výbor, zodpovedný za monitorovanie Dohovoru, preskúmal výzvy súvisiace s aktuálnymi fenoménmi v problematike sexuálneho vykorisťovania a zneužívania, ktoré preniesol rapidny rozvoj a zvýšené používanie informačných a komunikačných technológií (IKT). Následne rozhodol, že 2. monitorovacie kolo bude zamerané na hĺbkovú analýzu špecifických výziev, ktoré je potrebné riešiť pre zabezpečenie ochrany detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním prostredníctvom IKT.

3. Lanzarotský výbor pripravil tento dotazník s dvomi hlavnými cieľmi, ktoré sú v zhode s jeho dvojitou úlohou podľa článku 41 Dohovoru, t. j. monitorovanie a budovanie kapacít. Vzhľadom k tomu dotazník obsahuje dva typy otázok:

- Monitorovacie otázky: tieto otázky majú za cieľ zozbierať informácie pre potreby vyhodnotenia efektívnej implementácie záväzkov zmluvných strán vyplývajúcich z Dohovoru,
- Otázky zamerané na budovanie kapacít: tieto otázky majú za cieľ zozbierať informácie o významnom rozvoji na úrovni legislatívy, politik alebo technológií (článok 41, ods. 3).

4. Z vyššie uvedeného rozlíšenia vyplýva, že situácia na základe poskytnutých informácií vo vzťahu k:

- Monitorovacím otázkam vytvára predpoklad pre odporúčania zmluvným stranám uskutočniť kroky na efektívnu implementáciu Dohovoru.
- Otázkam zameraným na budovanie kapacít umožní identifikovať príklady dobrej praxe pre reakciu na vývoj na úrovni legislatívy, politik a technológií, čím prispeje k lepšiemu porozumeniu možnostiam ochrany detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním páchaným prostredníctvom IKT.

5. Od zmluvných strán sa požaduje zodpovedanie dotazníka s ohľadom na [Interpretatívny názor Lanzarotského výboru na uplatniteľnosť Lanzarotského dohovoru v prípadoch sexuálnych trestných činov na deťoch spáchaných prostredníctvom informačno-komunikačných technológií](#).

6. Od zmluvných strán sa tiež požaduje zodpovedať otázky s uvedením, tam, kde je to relevantné, či a ako opatrenia zohľadňujú rodovo-špecifické požiadavky, ako aj zraniteľnosti detí. Špeciálne by mali byť zohľadnené štatistiky a národná odborná literatúra v tejto oblasti.

7. Pripomína sa, že v súlade s pravidlom 26, ods. 3 Rokovacieho poriadku Výboru, odpovede na tento dotazník musia byť predložené Sekretariátu (lanzarote.committee@coe.int) v jednom z oficiálnych jazykov Rady Európy (t. j. v anglickom alebo francúzskom jazyku) v časovej lehote uvedenej nižšie. Všetky odpovede musia byť detailné, zahŕňajúce odpovede na všetky otázky, a musia obsahovať všetky relevantné referenčné texty.

8. **Zmluvné strany predložia odpovede na dotazník do 25. októbra 2017.**

9. V súlade s pravidlom 26, ods. 4 Rokovacieho poriadku Výboru, predstavitelia občianskej spoločnosti a iné subjekty zapojené do prevencie a boja so sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním detí môžu taktiež predložiť Sekretariátu (lanzarote.committee@coe.int) svoje pohľady na problematiku obsiahnutú v tomto dotazníku. Okrem toho môžu pripomienkovať odpovede poskytnuté zmluvnými stranami v období dvoch mesiacov po zaregistrovaní odpovede zmluvnej strany Sekretariátom.

II. Úvodné poznámky

10. Pripomína sa, v súlade s článkom 3:

- a. "dieťa" označuje každú osobu mladšiu ako 18 rokov;
- b. "sexuálne vykorisťovanie a sexuálne zneužívanie detí" zahŕňa správanie uvedené v článkoch 18 až 23 tohto Dohovoru;
- c. "obeť" označuje každé dieťa vystavené sexuálnemu vykorisťovaniu a sexuálnemu zneužívaniu.

11. Zmluvné strany sú informované, že v kontexte predmetného dotazníka sa pojmom:

- a. "sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá" myslí akýkoľvek materiál, ktorý vizuálne zobrazuje dieťa v situácii reálnej alebo simulovanej sexuálne explicitnej činnosti alebo akékoľvek zobrazenie sexuálnych orgánov dieťaťa, vytvorený alebo zrejme vytvorený samotnými deťmi z ich vlastnej iniciatívy;¹
- b. "sebou vytvorený sexuálny obsah" myslia fotografie, videá alebo iný materiál zobrazujúci dieťa sexuálne sugestívnym spôsobom (napr. pózujúce nahé alebo polonahé s cieľom vyvolať určité sexuálne vzrušenie), vytvorené alebo zrejme vytvorené samotnými deťmi z ich vlastnej iniciatívy;
- c. "sexting" myslí zdieľanie sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí a/alebo sebou vytvoreného sexuálneho obsahu² prostredníctvom informačných a komunikačných technológií (IKT)³;
- d. "informačné a komunikačné technológie (IKT)" myslia všetky technické prostriedky používané na narábanie s informáciami a na umožnenie komunikácie, vrátane počítačového a sieťového hardvéru, ako aj potrebného softvéru, ako sú mobilné telefóny, tablety, digitálne fotoaparáty a akékoľvek iné smart zariadenia.
- e. "sexuálny nátlak a/alebo vydieranie prostredníctvom IKT"⁴ sa myslí použitie sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí a/alebo sebou vytvoreného sexuálneho obsahu⁵ na zabezpečenie prospechu sexuálneho charakteru (predovšetkým nové fotografie alebo videá alebo sexuálne služby), finančného prospechu alebo iného osobného prospechu zo strany dieťaťa alebo akejkoľvek inej osoby pod určitou hrozbou (predovšetkým hrozba zverejnenia predtým získaných fotografií a/alebo videí online).

¹ Táto definícia korešponduje s článkom 20, ods. 2 Lanzarotského dohovoru.

² Tak, ako je definované vyššie v bodoch 11.a a 11.b.

³ Tak, ako je definované nižšie v bode 11.d.

⁴ Používanie oboch pojmov, "sexuálny nátlak" a "vydieranie" v tomto dotazníku vyplýva z toho, že v právnej terminológii niektorých zmluvných strán sa "vydieranie" uplatňuje iba v prípadoch, kedy očakávaný prospech predstavujú peniaze alebo majetok, zatiaľ čo Lanzarotský výbor má zámer zahrnúť aj situácie, kedy páchateľ požaduje viac sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí a/alebo sebou vytvoreného sexuálneho obsahu alebo sexuálne služby.

⁵ Tak, ako je definované vyššie v bode 11.a. a 11.b.

Odpovede na otázky dotazníka boli pripravené a skompletizované Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky) najmä na základe odpovedí poskytnutých nasledujúcimi subjektami:

- Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
- Úrad komisára pre deti

III. Otázky

Prevenca

Otázka č. 1 Zvyšovanie povedomia alebo vzdelávacie aktivity/nástroje/materiály/opatrenia

1.1. Existujú aktivity na zvyšovanie povedomia alebo vzdelávacie aktivity/nástroje/materiály/opatrenia zamerané na deti o rizikách, ktorým čelia, keď produkujú a/alebo zdieľajú:

- a. sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá?
- b. sebou vytvorený sexuálny obsah?

Odpoveď:

Áno, aktivity na zvyšovanie povedomia zamerané na deti o predmetných rizikách v podmienkach Slovenskej republiky existujú. Primárne sa jedná o aktivity Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a jeho spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami, najmä projekt neziskovej, mimovládnej organizácie eSlovensko o.z.- www.ovce.sk. Aktivity tohto druhu sú ďalej, do určitej miery, zabezpečované rezortom školstva, zdravotníctva a zariadeniami sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

1.2. Existujú aktivity na zvyšovanie povedomia alebo vzdelávacie aktivity/nástroje/materiály/opatrenia špeciálne ciele na deti ako aktívne nezúčastnených okolostojacich pozorovateľov (bystanders) iných deti produkujúcich a/alebo zdieľajúcich:

- a. sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá?
- b. sebou vytvorený sexuálny obsah?

Odpoveď:

Na danú otázku sa dá primerane aplikovať odpoveď k otázke č. 1.1. v kontexte preventívnych aktivít na zvyšovanie povedomia, ktorých adresátom sú deti vo všeobecnosti, bez špecifikácie či sa jedná o deti, ktoré produkujú alebo zdieľajú takéto fotografie alebo videá a obsah tohto typu, alebo deti priamo sa toho nezúčastňujúce.

1.3. Existujú aktivity/nástroje/materiály/opatrenia na zvyšovanie povedomia zamerané na rodičov a osoby majúce pravidelný kontakt s deťmi (učitelia, psychológovia, zdravotníckych pracovníkov, atď.) o rizikách, ktorým deti čelia, keď vyrábajú a/alebo zdieľajú:

- a. sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá?
- b. sebou vytvorený sexuálny obsah?

→ Prosím, špecifikujte, ktoré subjekty realizujú vyššie uvedené zvyšovanie povedomia alebo vzdelávacie aktivity (otázky 1.1, 1.2 a 1.3) a ako koordinujú svoju činnosť.

Odpoveď:

Áno. Jedná sa o aktivity zabezpečované viacerými subjektami- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Policajný zbor ako jeden zo subjektov prevencie vykonáva aktivity zamerané na zvyšovanie informovanosti a právneho vedomia detí na úseku bezpečného používania moderných informačných

a komunikačných technológií. Na stretnutiach, v rámci prednášok a besied, upozorňujú na hroziace riziká, ak deti produkujú alebo zdieľajú sexuálne explicitné fotografie alebo videá a informácie s takýmto obsahom a rovnako, ak komunikujú s osobami, ktoré poznajú iba z internetovej komunikácie. V daných súvislostiach deťom objasňujú pojmy ako protiprávne konanie, priestupok, trestný čin a zodpovednosť. Predmetné preventívne aktivity sú realizované najmä na základných a stredných školách, ale aj v špeciálnych základných školách, liečebno-výchovných sanatóriách, v detských domovoch a reedukačných zariadeniach. Dané činnosti a aktivity vykonávajú najmä policajti na úseku prevencie krajských riaditeľstiev Policajného zboru a okresných riaditeľstiev Policajného zboru.

V uplynulom období sa taktiež uskutočnili prednášky Policajného zboru o bezpečnom používaní informačných a komunikačných technológií určené pre koordinátorov prevencie na základných školách, výchovných poradcov i samotných rodičov detí. Pre koordinátorov prevencie základných a stredných škôl v Prešove sa v mesiaci máj 2016 uskutočnilo stretnutie, ktorého predmetom bola téma „Mládež a internet“. V mesiaci február 2017 bola realizovaná beseda na rodičovskom združení pre rodičov 9. triedy Základnej školy v Sečovciach na tému „Kyberšikana“. Prednáška a následná beseda o „Bezpečnom internete“ pre riaditeľov základných a stredných škôl i výchovných poradcov sa konala v marci 2017 v Ružomberku. Obsahom prednášok boli nasledovné informácie: riziká spojené s používaním internetu, základné fakty o kyberšikane, formy kyberšikany, následky kyberšikany, rozpoznanie prejavov obete kyberšikanovania, kybernetické prenasledovanie, kyberšikanovanie z trestnoprávneho aspektu, odporúčania a informácie o ochrane detí.

Aktivity na zvyšovanie povedomia, ale aj vzdelávacie aktivity sa v rámci danej problematiky realizujú aj v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v rámci individuálnych alebo skupinových preventívnych programov, vždy s ohľadom na vek, psychickú a rozumovú úroveň detí. Dané aktivity sú zabezpečované internými zamestnancami daných zariadení (psychológ, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, vychovávateľ alebo sociálny pracovník), príp. externými špecialistami, ktorí sa venujú predmetnej problematike, ako aj rizikám s tým súvisiacim (napr. vyššie uvedené aktivity Policajného zboru). Informácie sa deťom poskytujú v jazyku, ktorý im je zrozumiteľný, prostredníctvom besied, hrových aktivít, rozhovorov a workshopov, pričom tieto aktivity sú plánované v pravidelných intervaloch v rámci preventívnych programov zariadení. Aktivity zamerané na predmetné riziká sú deťom sprostredkované prostredníctvom skupinových aktivít pod vedením prevažne psychológa zariadenia formou prednášky alebo besedy s využitím materiálov zaslaných Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny, ktorého súčasťou je animovaný seriál projektu www.ovce.sk (viď nižšie) poukazujúci na nebezpečenstvá internetu. Následne je vedená diskusia s deťmi na uvedenú tému.

V zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny sú detské domovy, v rámci ktorých je vytvorená špecializovaná samostatná skupina pre deti, ktoré vyžadujú zvýšenú starostlivosť z dôvodu, že boli týrané, pohlavne zneužívané, čo zahŕňa aj deti, ktoré boli sexuálne vykorisťované a sexuálne zneužívané aj prostredníctvom informačno-komunikačných technológií. Starostlivosť o takéto deti zabezpečujú taktiež akreditované subjekty- krízové strediská, ktoré získali akreditáciu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Tieto zariadenia sú povinné zvyšovať povedomie svojich zamestnancov v uvedenej oblasti v rámci ochrany detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním aj prostredníctvom informačno-komunikačných technológií.

V rámci zvyšovania povedomia osôb, ktoré pravidelne prichádzajú do kontaktu s deťmi v sektore sociálnej ochrany (učitelia, psychológovia, zdravotní pracovníci), a teda i v oblasti uvedenej problematiky, zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečujú a podporujú ich účasť na akreditovaných vzdelávacích programoch štátnych i neštátnych subjektov. Takto vyškolení zamestnanci následne implementujú poznatky, ako aj nadobudnuté zručnosti priamo do preventívnych programov vypracovaných pre deti v konkrétnych zariadeniach.

V rámci rezortu zdravotníctva, Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vypracoval vzdelávací materiál zameraný na riziká spojené s oblasťou kyberšikany, koncipovaný v širších súvislostiach ochrany detí. Jeho cieľom je osloviť osoby s pravidelným kontaktom s deťmi, zvyšovať ich povedomie v oblasti prevencie násilia páchaného na deťoch, najmä v nadväznosti na používanie internetu a poukázať na citlivosť danej problematiky. Brožúra bola distribuovaná ako odborný vzdelávací materiál všetkým regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na podporu zvyšovania povedomia učiteľov o predmetnej téme prostredníctvom odporúčaní v pedagogicko-organizačných pokynoch na aktuálny školský rok uvádza školám odporúčania, metodiky a odborne relevantné zdroje dostupné na internete. Štátny pedagogický ústav Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky metodicky usmerňuje pedagógov ako danú tému realizovať vo výchovno-vzdelávacom procese, ako k nej pristupovať a odporúča aj vhodné vzdelávacie zdroje (k danej téme relevantné napr. M. Gregussová a M. Drobný: „Deti v sieti“ a Kyberšikanovanie.sk (Zatočme s ním spoločne). Špecificky sa na danú problematiku zameriava Štátny pedagogický ústav aj v predmetovej komisii pre vyučovací predmet etická výchova. Komisia pracuje na príprave metodických listov pre učiteľov etickej výchovy s konkrétnymi námetmi na realizáciu ochrany detí pred sexuálnym zneužívaním a sexuálnym vykorisťovaním v kontexte relevantných medzinárodných dokumentov.

V rámci daných aktivít zameraných na osoby, ktoré prichádzajú do pravidelného kontaktu s deťmi sa Metodicko-pedagogické centrum Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ako vzdelávacia inštitúcia, vo svojej činnosti zameriava na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov. Poskytuje im vzdelávanie v akreditovaných vzdelávacích programoch (napríklad Mediálna výchova ako prierezová téma v materskej škole, Informačná bezpečnosť v škole, Mediálna výchova mimo vyučovania, Informačno-komunikačné technológie v celodennom výchovnom systéme), realizuje odborné semináre, workshopy a metodické dni ako neakreditované formy vzdelávania a pripravuje učebné zdroje a iné didaktické materiály s uvedenou problematikou. Metodicko-poradenské centrum Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v rámci danej oblasti odborne spolupracuje aj s inými inštitúciami, napríklad už spomenutým občianskym združením eSlovensko o.z., ako aj Koordináčno-metodickým centrom pre rodovo podmienené domáce násilie Inštitútu pre výskum práce a rodiny.

→ Prosím, uveďte odkazy na materiály zvyšujúce povedomie a vzdelávacie materiály (napr. brožúra, video, smartfón aplikácia, príručka pre neformálne vzdelávanie, tool-kit, internetové nástroje) vypracované pre vyššie uvedené aktivity (otázky 1.1, 1.2 a 1.3).

Odpoveď:

www.ovce.sk - <http://sk.sheeplive.eu/>

Projekt Sheeplive (slovenský originál OVCE.sk) vznikol z iniciatívy eSlovensko o.z. (<http://www.eslovensko.sk/start.htm>) ako súčasť projektov Zodpovedne.sk, Pomoc.sk a Stopline.sk. Projektovými partnermi sú ďalej Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Slovenský výbor pre Unicef. Hlavným cieľom projektu je detský animovaný seriál a medzinárodný internetový portál. Rozprávky vznikli s finančnou podporou EÚ programu Bezpečný internet. Projekt sa zameriava na bezpečnosť detí a mládeže, najmä na riziká internetu, mobilov a nových technológií. Pre nižšiu vekovú kategóriu pôsobí projekt ako prevencia, mládeži vtipne nastavuje zrkadlo ich nevhodného správania sa a pri dospelých je úmyslom projektu poučiť. Jednou zo štyroch pilotných častí seriálu je epizóda „Netancuj s vlkom“ (<http://sk.sheeplive.eu/fairytales/netancuj-s-vlkom>) zameriavajúca sa práve na problematiku zneužívania sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a videí.

https://www.youtube.com/watch?v=2TkuuHnOE_U

<https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=povedz-nie-sexualnemu-vydieraniu-na-internete>
Preventívne video „Say No!“- produkcia videa realizovaná v spolupráci EUROPOL-u a operačného akčného plánu EMPACT Child Sexual Exploitation Online, v ktorom participujú zástupcovia orgánov presadzovania práva z jednotlivých členských štátov. Za Slovenskú republiku je to Prezídium Policajného zboru zastúpené prostredníctvom Odboru počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru, ktoré zodpovedá za obsahovú stránku, komunikáciu s médiami a informovanie verejnosti v spolupráci s Oddelením komunikácie a prevencie. Informácie ku kampani zverejnil Policajný zbor na sociálnej sieti Facebook (<https://www.facebook.com/policiaslovakia>). Uvedený materiál je i bude ďalej využívaný policajtmi v rámci preventívnych aktivít. V polovici roku 2017 bola Národným koordináčnym strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch spustená nová online kampaň s cieľom zvyšovania povedomia verejnosti v rámci problematiky sexuálneho zneužívania. Kampaň bola cieleňá aj na sexuálne vydieranie a donucovanie podporou šírenia vyššie uvedeného videa EUROPOL-u „Povedz nie!“.

V zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí sa okrem vyššie uvedených v rámci vzdelávania a prevencie využíva napríklad aj štúdia Inštitútu pre verejné otázky:

https://www.telekom.sk/swift_data/source/pdf/Deti_a_rodicia_v_kyberpriestore.pdf

Štúdia: *Deti a rodičia v kyberpriestore*. Hlavným cieľom prieskumu bolo zistiť, ako sa odráža problematika využívania moderných informačných technológií v živote detí: koľko času na internete deti trávia, čo tam robia, aké stránky navštevujú, aké skúsenosti s nimi majú, alebo to, či si uvedomujú riziká a nebezpečenstvo, s ktorými sa na internete možno stretnúť.

<http://www.uvzsr.sk/docs/info/podpora/letaky/kybersikanovanie.pdf>

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vypracoval vzdelávací materiál zameraný na riziká spojené s oblasťou kyberšikany, koncipovaný v širších súvislostiach ochrany detí. Jeho cieľom je osloviť osoby s pravidelným kontaktom s deťmi, zvyšovať ich povedomie v oblasti prevencie násilia páchaného na deťoch, najmä v nadväznosti na používanie internetu a poukázať na citlivosť danej problematiky. Brožúra bola distribuovaná ako odborný vzdelávací materiál všetkým regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

Otázka č. 2 Zapojenie občianskej spoločnosti

2.1. Ako štátne orgány podporujú realizáciu preventívnych projektov a programov realizovaných občianskou spoločnosťou v oblasti:

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď:

Odbor počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru participuje na preventívnych projektov mimovládnej organizácie eSlovensko o.z.- www.zodpovedne.sk, www.pomoc.sk, www.stopline.sk, www.ovce.sk, ktoré sú zamerané na ochranu detí pred rizikami virtuálneho priestoru, vrátane ochrany detí pred sexuálnym zneužívaním prostredníctvom internetu.

2.2. Prosím, poskytnite informácie o preventívnych aktivitách (vrátane zvyšovania povedomia a vzdelávacích aktivít, výskumu, atď.) realizovaných občianskou spoločnosťou (vrátane tých, ktoré sú občianskou spoločnosťou realizované z vlastnej iniciatívy) v oblasti:

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď:

www.ovce.sk - [http://sk.sheeplive.eu/](http://sk.sheeplive.eu)

Projekt Sheeplive (slovenský originál OVCE.sk) vznikol z iniciatívy eSlovensko o.z. (<http://www.eslovensko.sk/start.htm>) ako súčasť projektov Zodpovedne.sk, Pomoc.sk a Stopline.sk. Projektovými partnermi sú ďalej Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Slovenský výbor pre Unicef. Hlavným cieľom projektu je detský animovaný seriál a medzinárodný internetový portál. Rozprávky vznikli s finančnou podporou EÚ programu Bezpečný internet. Projekt sa zameriava na bezpečnosť detí a mládeže, najmä na riziká internetu, mobilov a nových technológií. Pre nižšiu vekovú kategóriu pôsobí projekt ako prevencia, mládeži vtípne nastavuje zrkadlo ich nevhodného správania sa a pri dospelých je úmyslom projektu poučiť. Jednou zo štyroch pilotných častí seriálu je epizóda „Netancuj s vlkom“ (<http://sk.sheeplive.eu/fairytales/netancuj-s-vlkom>) zameriavajúca sa práve na problematiku zneužívania sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a videí.

<http://ipcko.upside.sk/>

IPčko je internetová poradňa pre mladých poskytujúca priestor na rozhovor, radu alebo pomoc od poradcov prevažne z oblasti psychológie a sociálnej práce, ktorí predchádzajú akreditovaným vzdelávaním a odbornou supervíziou s cieľom zabezpečenia kvalitnej pomoci na báze rešpektu a priateľského prístupu. Partnerom internetovej poradne je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Otázka č. 3 Učebné osnovy

Obsahujú učebné osnovy (základné a stredné školy a odborné vzdelávanie) zvyšovanie povedomia o rizikách:

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď:

Daná problematika sa do určitej miery premieta do záväzných vzdelávacích štandardov viacerých vyučovacích predmetov na základných a stredných školách. V rámci predmetu informatika sú to témy orientované na bezpečnosť v kyberpriestore, v rámci náuky o spoločnosti zvyšovanie právneho a ľudsko-právneho povedomia, etická výchova sa zameriava na hodnotové a morálne aspekty.

Otázka č. 4 Študijné programy vyššieho stupňa vzdelávania a pokračujúce vzdelávanie

Zahŕňajú študijné programy vyššieho stupňa vzdelávania a pokračujúce vzdelávanie pre tých, ktorí budú alebo už pracujú s deťmi otázky týkajúce sa:

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď:

Metodicko-pedagogické centrum Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorého cieľovou skupinou sú pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci, poskytuje akreditované vzdelávacie programy ako napr. Mediálna výchova ako prierezová téma v materskej škole, Informačná bezpečnosť v škole, Mediálna výchova vo výchove mimo vyučovania, Informačno-komunikačné technológie v celodennom výchovnom systéme. V rámci týchto programov zameraných na prehlbovanie, rozvíjanie a rozširovanie pedagogických vedomostí a zručností pedagogických zamestnancov je ich účelom poznanie a identifikácia základných sociálno-patologických javov ohrozujúcich rozvoj osobnosti detí, ochrana osobnosti a eliminácia možnosti ohrozenia (pornografia), zverejňovanie informácií s adekvátnym výberom obsahu, formy a prostriedkov, ako i identifikácia nebezpečenstva sociálnych sietí a eliminácia možných rizík pri práci na internete.

V rámci pokračujúceho celoživotného vzdelávania policajtov sú každoročne ponúkané kurzy, ktoré organizuje CEPOL (European Police College) a MEPA (Central European Police Academy) v spolupráci s členskými krajinami na tému boja proti sexuálnemu zneužívaniu detí online a problematiku odhaľovania a vyšetrovania sexuálneho vykorisťovania online a identifikácie obetí.

Otázka č. 5 Výskum

- 5.1. Inicialovali/podporili verejné orgány alebo iné subjekty výskum otázok týkajúcich sa:
- sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
 - sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď:

Nie.

- 5.2. Realizovali alebo podporili verejné orgány alebo iné subjekty výskum špeciálne zameraný na psychologické dopady na osoby, ktorých:
- sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá ako detí boli zdieľané online?
 - sebou vytvorený sexuálny obsah ako detí bol zdieľaný online?

→ Prosím, špecifikujte, či verejné orgány alebo iné subjekty, ktoré inicialovali/podporili vyššie uvedené výskumy (otázky č. 5.1. a 5.2.) majú vedomosť o ich výstupoch.

Odpoveď:

Vedecký ústav detskej psychológie a patopsychológie pracuje na výskumnej úlohe „Duševné zdravie detí a mládeže“ s podúlohou „Digitalizácia a psychický vývin detí“ s termínom ukončenia v roku 2018, ktorej ťažiskom bude zistiť aktuálny stav kyberšikany (zahŕňajúcej aj problematiku zneužívania citlivého obsahu), závislosti, ako aj psychických a zdravotných problémov predmetných javov v Slovenskej republike s aplikačným dopadom pre edukačnú a poradenskú prax a prevenciu.

Slovensko je od roku 2012 súčasťou celoeurópskej siete EU Kids Online III financovanej z programu Európskej komisie Bezpečný internet, ktorá združuje výskumníkov a odborníkov z celej Európy a realizuje porovnávací výskum so zameraním na deti, ich správanie a bezpečnosť na internete. Národný tím EU Kids Online III. zastrešuje Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Súčasťou tohto tímu je aj eSlovensko o.z., ktoré zabezpečuje šírenie výskumných zistení smerom k odbornej verejnosti – učiteľom, psychologom a ostatným pracovníkom s deťmi a mládežou, ako aj komerčnému sektoru.

Ochrana

Otázka č. 6 Pomoc obetiam

- 6.1. Aké osobitné mechanizmy ohlasovania, vrátane liniek pomoci existujú na zabezpečenie toho, aby detským obetiam, ktorých:
- sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá boli vystavené online, bola poskytnutá potrebná podpora, asistancia a psychologická pomoc?
 - sebou vytvorený sexuálny obsah bol vystavený online, bola poskytnutá potrebná podpora, asistancia a psychologická pomoc?

Odpoveď:

Pre účely vyššie uvedeného existuje osobitný mechanizmus nahlasovania prostredníctvom linky pomoci prevádzkovanvej občianskym združením eSlovensko o. z. - <http://stopline.sk/sk/uvod/> - je to prevádzkované národné centrum pre nahlasovanie nezákonného obsahu alebo činností na internete prostredníctvom formulára, bojujúce najmä proti zneužívaniu detí (detská pornografia, sexuálne vykorisťovanie, detská prostitúcia, obchod s deťmi, grooming a iné) a tiež inému obsahu alebo činnostiam vykazujúcim znaky trestného činu. Hlásenia, ktoré sa viažu k obsahu umiestnenému mimo územia Slovenskej republiky sa preposielajú partnerským organizáciám, ktoré spolupracujú v medzinárodnej sieti INHOPE. Rovnako, ak občan inej krajiny nahlási podozrivý obsah, ktorý je umiestnený na Slovensku, uvedené hlásenie sa prostredníctvom medzinárodnej siete INHOPE prepošle na linku stopline.sk pôsobiacu na národnej úrovni. (V roku 2016 bolo z linky stopline.sk Odboru počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru odstúpených 8 hlásení, v roku 2017 to bolo 7 hlásení.)

Detské obeť sa majú možnosť obrátiť sa aj na Linku detskej istoty, LDI- UNICEF – 0800 116 111, ktorá je súčasťou združenej linky pomoci Pomoc.sk v rámci projektu Zodpovedne.sk, podporovaného Európskou komisiou v rámci programu Connecting Europe Facility. Cieľom je koordinovaná pomoc, poradenstvo pre zodpovedné používanie internetu, mobilnej komunikácie a nových technológií. Linka pomoci Pomoc.sk vznikla združením Linky detskej istoty, linky pomoci projektu Zodpovedne.sk a Linky detskej dôvery.

Každé zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately má interného psychológa, ktorý v rámci individuálnych alebo skupinových intervencií poskytuje deťom pomoc alebo zabezpečí pomoc formou distribúcie. Okrem toho počas realizácie preventívnych programov na ochranu detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužitím prostredníctvom informačno-komunikačných technológií sa deti učia používať vyššie uvedenú bezplatnú linku pomoci alebo písať email na potrebujem@pomoc.sk, či využiť live chat zameraný na psychologickú pomoc pri online ohrozeniach www.pomoc.sk.

V rámci pomoci detským obetiam funguje aj internetová poradňa IPčko, ktorej partnerom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. IPčko je internetová poradňa pre mladých poskytujúca priestor na rozhovor, radu alebo pomoc od poradcov prevažne z oblasti psychológie a sociálnej práce, ktorí prechádzajú akreditovaným vzdelávaním a odbornou supervíziou s cieľom zabezpečenia kvalitnej pomoci na báze rešpektu a priateľského prístupu.

V rámci aktualizácie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím, ktorá bola schválená na rokovaní vlády Slovenskej republiky dňa 11.10.2017 je v rámci strategických cieľov stratégie jednou z vymedzených úloh zriadenie a prevádzkovanie národnej linky na pomoc detským obetiam násilia za účelom vytvorenia komplexného mechanizmu ohlasovania na národnej úrovni. Gestorom predmetnej úlohy je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, konkrétne Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.

6.2. Aké legislatívne alebo iné opatrenia boli uskutočnené na zabezpečenie toho, aby detským obetiam, ktorých:

- a. sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá boli vystavené online, bola poskytnutá potrebná podpora, asistencia a psychologická pomoc?
- b. sebou vytvorený sexuálny obsah bol vystavený online, bola poskytnutá potrebná podpora, asistencia a psychologická pomoc?

→ Prosím, poskytnite, pokiaľ sú k dispozícii, informácie o počte obetí, ktorým bola poskytnutá podpora, asistencia a psychologická pomoc vo vyššie uvedených konkrétnych kontextoch (otázky 6.1. a 6.2.).

Odpoveď:

Všeobecná úprava poskytovania pomoci deťom, ktorých práva boli porušené alebo ohrozené, obsahuje:

a) legislatívne opatrenia zamerané na ohlasovacia povinnosť

-odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky uverejnené vo vestníku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, čiastka 39-60, ročník 60, odporúčajúce poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti uviesť v oznámení podozrenia na zanedbávanie, zneužívanie alebo týranie dieťaťa informácie, ktoré opisujú poškodenie fyzického alebo duševného zdravia a vývinu dieťaťa, pravdepodobný mechanizmus vzniku, závažnosť zranenia alebo poškodenia a predpokladanú dĺžku prípadnej hospitalizácie a tak vytvoriť podklad na začatie vyšetrovania orgánmi činnými v trestnom konaní,

-v zmysle § 79 ods. 4 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinný bezodkladne oznamovať orgánu činnému v trestnom konaní a úradu práce, sociálnych vecí a rodiny ako orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v ktorého obvode sa maloletá osoba zdržiava, sexuálne vykorisťovanie maloletej osoby,
-v zmysle § 7 ods. 1 Zákona č. 305/2005 Z. z. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov je každý povinný upozorniť orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na porušovanie práv dieťaťa.

b) opatrenia týkajúce sa zabezpečenia konkrétnej pomoci (sociálnoprávna ochrana detí)

*- Zákon č. 305/2005 Z. z. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov demonštratívne vymenúva **opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí zamerané na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický, fyzický alebo sociálny vývin dieťaťa, ako napríklad ponúknutie pomoci dieťaťu alebo rodičom, sledovanie negatívnych vplyvov pôsobiacich na dieťa, zisťovanie príčin ich vzniku a vykonávanie opatrenia na obmedzenie pôsobenia nepriaznivých vplyvov, organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných na pomoc pri riešení problémov detí.***

*-Dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, iný štátny orgán, ktorý je príslušný chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa (napr. Policajný zbor), zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie a poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tieto sú **povinné poskytnúť dieťaťu okamžitú pomoc pri ochrane jeho života a zdravia, vykonať opatrenia na zabezpečenie jeho práv a právom chránených záujmov, a to aj sprostredkovaním takejto pomoci.** To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby.*

*-Rodič a osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, majú právo pri výkone svojich práv a povinností požiadať o pomoc orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, iný štátny orgán, ktorý je príslušný chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie a poskytovateľa zdravotnej starostlivosti; tieto orgány a akreditovaný subjekt **sú povinné rodičovi a osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, túto pomoc poskytnúť v rozsahu svojej pôsobnosti.***

Zákonom č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol zriadený **inštitút komisára pre deti**, na ktorého má právo sa vo veci porušovania práv dieťaťa alebo ohrozovania ich práv obrátiť každý. Dieťa má právo obrátiť sa na komisára pre deti priamo alebo prostredníctvom inej osoby, a to aj bez vedomia rodičov, poručníka, opatrovníka alebo inej osoby, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahradzujúcej starostlivosť rodičov.

Otázka č. 7 Spolupráca s občianskou spoločnosťou

Prosím, opíšte spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami, inými relevantnými organizáciami a inými zástupcami občianskej spoločnosti zapojenými do pomoci obetiam trestných činov uvedených v predmetnom dotazníku (pozri otázky 9 – 11), napr. prostredníctvom liniek pomoci, organizácií na podporu obetí.

Odpoveď:

V rámci prevencie Odbor počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru participuje na komunitárnom programe projektu občianskeho združenia eSlovensko o.z., zameraného najmä na ochranu detí na internete. V rámci uvedeného programu na podporu bezpečného používania internetu a nových online technológií sú realizované projekty www.zodpovedne.sk, www.pomoc.sk, www.stopline.sk a www.ovce.sk. Základným prínosom projektov je spustenie detskej linky pomoci, monitorovanie internetu a nahlásovanie web stránok s nezákonným a nevhodným obsahom, ako aj informovanie detí o bezpečnom užívaní internetu a rizikách a nástrahách virtuálneho priestoru.

Trestné stíhanie

Otázka č. 8 Legislatíva

- 8.1. Obsahuje vnútroštátne právo ustanovenia týkajúce sa:
- sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí v kontexte trestných činov uvedených v Lanzarotskom dohovore (čl. 18-23)?

Odpoveď:

Explicitne nie. Trestný zákon pojem „sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií alebo videí“ nedefinuje, ani bližšie nešpecifikuje. Pojem však možno subsumovať pod pojem „detská pornografia“ definovaný v § 132 ods. 4 Zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov Trestný zákon (ďalej len „Trestný zákon“), presnejšie pod jeho prvú časť (viď nižšie podčiarknutú časť legálnej definície). Detskou pornografiou sa v zmysle Trestného zákona rozumie zobrazenie skutočnej alebo predstieranej súložie, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa alebo zobrazenie obnažených častí tela dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby. Uvedená právna úprava definuje pojem detskej pornografie bez ďalšej konkretizácie osoby, ktorá zobrazenie vytvorila.

- sebou vytvoreného sexuálneho obsahu v kontexte trestných činov uvedených v Lanzarotskom dohovore (čl. 18-23)?

Odpoveď:

Explicitne nie. Trestný zákon pojem „sebou vytvoreného sexuálneho obsahu“ nedefinuje, ani bližšie nešpecifikuje. Pojem však možno subsumovať pod pojem „detská pornografia“ definovaný v § 132 ods. 4 Trestného zákona, presnejšie pod jeho druhú časť (viď nižšie podčiarknutú časť legálnej definície). Detskou pornografiou sa v zmysle Trestného zákona rozumie zobrazenie skutočnej alebo predstieranej súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa alebo **zobrazenie obnažených častí tela dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby**. Uvedená právna úprava definuje pojem detskej pornografie bez ďalšej konkretizácie osoby, ktorá zobrazenie vytvorila. V súvislosti so „sebou vytvoreným sexuálnym obsahom“ je však potrebné dôsledne posúdiť, či s ohľadom na rozsah a obsah zobrazenia dieťaťa „sexuálne sugestívnym spôsobom“ možno takýto materiál subsumovať pod legálny pojem „detská pornografia“.

c. neobrazového sebou vytvoreného sexuálneho obsahu vytvoreného deťmi (napr. zvuk, text) v kontexte trestných činov uvedených v Lanzarotskom dohovore (čl. 18-23)?

Odpoveď:

Vnútroštátne právo neobsahuje ustanovenia týkajúce sa neobrazového sexuálneho obsahu. V zmysle § 132 ods. 4 Trestného zákona sa detskou pornografiou rozumie **zobrazenie** skutočnej alebo predstieranej súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo osobou vyzerajúcou ako dieťa alebo **zobrazenie** obnažených častí tela dieťaťa alebo osoby vyzerajúcej ako dieťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby. Definícia detskej pornografie **nezahŕňa neobrazový sexuálny obsah** (napr. zvuk, text), iba obrazový („zobrazenie“)- za predpokladu, že je možné takýto sexuálny obsah subsumovať pod pojem detská pornografia ako je uvedené v odpovedi na otázku č. 8.1.b. Pojem „zobrazenie“ vylučuje neobrazový charakter sexuálneho obsahu.

8.2. Je vo vnútroštátnom práve upravené zapojenie viac ako jedného dieťaťa (napr. súhlas s pózovaním) pri tvorbe:

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

8.3. Existujú špecifiká týkajúce sa skutočnosti, že viac detí je zobrazených v rámci

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí, ak tieto deti akceptujú, že ich fotografie a/alebo videá sú vytvorené a šírené prostredníctvom IKT?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu, ak tieto deti akceptujú, že ich fotografie a/alebo videá sú vytvorené a šírené prostredníctvom IKT?

Odpoveď:

V zmysle § 138 písm. j) Trestného zákona je upravený kvalifikačný pojem spáchania trestného činu **závažnejším spôsobom konania na viacerých osobách** (na účely Trestného zákona sa týmto rozumejú najmenej tri osoby). V prípade naplnenia znakov tzv. kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu súvisiaceho s vyššie uvedeným, zahrňajúcich spáchanie trestného činu závažnejším spôsobom konania, je za spáchanie takéhoto trestného činu stanovená vyššia trestná sadzba ako pri základnej skutkovej podstate tohto trestného činu.

Otázka č. 9 Kriminalizácia

- 9.1. Kriminalizuje vnútroštátne právo ak dospelí:⁶
- a. prechovávajú deťmi sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá?

Odpoveď:

*Áno. Ustanovenie § 370 Trestného zákona upravuje trestný čin **prechovávania detskej pornografie** a účasť na detskom pornografickom predstavení. Trestný zákon neupravuje podrobnosti obsahu detskej pornografie, teda ustanovenie upravuje tak sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a videá, ako aj fotografie a videá vytvorené inou osobou.*

- b. distribuujú alebo vysielajú deťmi sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá iným dospelým?

Odpoveď:

*Áno. Ustanovenie § 369 Trestného zákona upravuje trestný čin rozširovania detskej pornografie. Podľa tohto ustanovenia sa trestá páchatel', ktorý rozmnožuje, **prepravuje**, zadovažuje, sprístupňuje **alebo inak rozširuje** detskú pornografiu.*

- c. distribuujú alebo vysielajú deťmi sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá iným deťom ako tým, ktoré sú zobrazené na fotografiách a/alebo videách?

Odpoveď:

*Áno. Na prípad distribúcie alebo vysielania týchto fotografií alebo videí iným deťom, ako tým, ktoré sú na nich zobrazené rovnako možno aplikovať ustanovenie § 369 Trestného zákona, ktoré upravuje trestný čin rozširovania detskej pornografie. Podľa tohto ustanovenia sa trestá páchatel', ktorý rozmnožuje, **prepravuje**, zadovažuje, sprístupňuje **alebo inak rozširuje** detskú pornografiu. Uvedené ustanovenie nešpecifikuje adresáta v prípade rozširovania detskej pornografie, môžu ním byť teda aj iné deti. Zároveň je možné také konanie považovať za ohrozovanie mravnosti podľa § 372 Trestného zákona, v zmysle ktorého sa potrestá ten, kto pornografiu ponúka, prenecháva alebo predáva dieťaťu, alebo pornografiu vystavuje alebo inak sprístupňuje na mieste, ktoré je deťom prístupné.*

- 9.2. Existujú špeciálne okolnosti (vrátane alternatívnych intervencií), za ktorých vyššie uvedené prípady (9.1. a-c), hoci ustanovené de facto a de iure, nie sú stíhateľné a/alebo nevedú k odsúdeniu?

Odpoveď:

Skutočnosť, či budú jednotlivé prípady vyššie uvedeného typu stíhateľné, resp. viesť k odsúdeniu, závisí od osobitných zreteľov konkrétneho prípadu.

*Ako príklad možno uviesť inštitút **upustenia od potrestania** podľa § 40 ods. 1 Trestného zákona, ktorý je prípustný u páchatel'a v prípade spáchania prečinu, pri ktorom nebola spôsobená smrť ani ťažká ujma na zdraví a sú splnené ďalšie podmienky stanovené v § 40 ods. 1 Trestného zákona. Upustenie od potrestania znamená, že už samotné trestné konanie a prejednanie veci postačujú tak pre nápravu páchatel'a, ako aj ochranu spoločnosti. Na páchatel'a sa hľadí, ako keby nebol odsúdený. Z vecného hľadiska znamená upustenie od potrestania rozhodnutie o tom, že páchatel' sa uznáva vinným, ale žiaden trest sa mu neuloží.*

⁶ Ak sú odpovede zmluvných strán na Dotazník na získanie všeobecného prehľadu v súvislosti s implementáciou článku 20 Lanzarotského dohovoru (pozri odpovede na otázku č. 16) stále platné, prosím, odkážte na ne. V opačnom prípade, prosím, aktualizujte predmetné odpovede v kontexte danej otázky.

V niektorých prípadoch je možné, že k spáchaniu činu došlo v súvislosti s **okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť činu**. Takýto čin inak trestný nie je trestným činom, ak sa preukáže existencia niektorej z okolností vylučujúcej protiprávnosť činu, ktoré sú upravené v § 24 až 30 Trestného zákona.

Inými okolnosťami, ktoré neumožňujú vedenie trestného stíhania a odsúdenie páchatel'a sú **nepričetnosť páchatel'a** podľa § 23 Trestného zákona (kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak), **nepripustnosť trestného stíhania** podľa § 9 Trestného poriadku, najmä premlčanie trestného stíhania podľa § 87 Trestného zákona či zistenie nepatrnej závažnosti činu pri jeho vyhodnotení podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona. (Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná. Pozn.: Podľa Trestného zákona, prečin je trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo úmyselný trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.)

9.3. Aké sú právne dôsledky vyššie uvedeného správania (9.1.a-c)?

Odpoveď:

Dôsledkom protiprávneho konania uvedeného v bode 9.1.a-c je trestné stíhanie páchatel'a – dospelaj osoby. V odôvodnených prípadoch bude páchatel' vzatý súdom do väzby. V prípade preukázania viny bude páchatel' odsúdený formou uloženia trestu, ochranného opatrenia, ktoré môže byť uložené samostatne alebo popri treste. Páchatel'ovi hrozí aj trest zákazu činnosti podľa § 61 odsek 4 Trestného zákona na doživotie, trest prepadnutia veci použitej alebo určenej na spáchanie trestného činu.

Trestné sadzby pri uložení trestu odňatia slobody v zmysle Trestného zákona:

- Rozširovanie detskej pornografie podľa § 369 Trestného zákona
 - základná skutková podstata: trest odňatia slobody jeden až päť rokov
 - spáchanie činu závažnejším spôsobom konania alebo verejne: trest odňatia slobody tri až osem rokov
 - získanie značného prospechu spáchaním trestného činu: trest odňatia slobody štyri až desať rokov
 - získanie prospechu veľkého rozsahu spáchaním trestného činu: trest odňatia slobody sedem až dvanásť rokov
- Prechovávanie detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení podľa § 370 Trestného zákona
 - trest odňatia slobody až na dva roky

9.4. Kriminalizuje vnútroštátne právo ak dospelí:⁷

- a. prechovávajú deťmi sebou vytvorený sexuálny obsah?
- b. distribuujú alebo vysielajú deťmi sebou vytvorený sexuálny obsah iným dospelým?
- c. distribuujú alebo vysielajú deťmi sebou vytvorený sexuálny obsah iným deťom ako tým, ktoré sú zobrazené v danom sexuálnom obsahu?

Odpoveď:

⁷ Ak sú odpovede zmluvných strán na Dotazník na získanie všeobecného prehľadu v súvislosti s implementáciou článku 20 Lanzarotského dohovoru (pozri odpovede na otázku č. 16) stále platné, prosím, odkážte na ne. V opačnom prípade, prosím, aktualizujte predmetné odpovede v kontexte danej otázky.

Vnútroštátne právo Slovenskej republiky kriminalizuje konanie dospelých, ak prechovávajú alebo distribuujú/vysielaajú „sebou vytvorený sexuálny obsah“ iným dospelým alebo iným deťom za predpokladu, že sa jedná o materiál, ktorý možno subsumovať pod legálny pojem „detská pornografia“ (viď odpoveď k otázke č. 8.1.b). Pokiaľ predmetný sexuálny obsah nebol vytvorený za účelom vyvolania sexuálneho uspokojenia inej osoby, prechovávanie a distribúcia takéhoto materiálu nezakladá trestnú zodpovednosť podľa Trestného zákona. V zmysle vyššie uvedeného sa na dané otázky primerane vzťahujú odpovede k otázkam č. 9.1. a., b., c.

9.5. Existujú špeciálne okolnosti (vrátane alternatívnych intervencií), za ktorých vyššie uvedené prípady (9.4. a-c), hoci stíhateľné de facto a de iure, nie sú stíhané a/alebo nevedú k odsúdeniu?

Odpoveď:

Na základe odpovedí k otázke č. 9.4., sa na danú otázku vzťahuje odpoveď podľa otázky č. 9.2.

9.6. Aké sú právne dôsledky vyššie uvedeného správania (9.4. a-c)?

Odpoveď:

Na základe odpovedí k otázke č. 9.4., sa na danú otázku vzťahuje odpoveď podľa otázky č. 9.3.

9.7. Kriminalizuje vnútroštátne právo prípady, kedy deti:⁸

a. produkujú sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá?

Odpoveď:

Samotná produkcia sebou vytvorených sexuálne explicitných videí alebo fotografií deťmi nie je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky trestná.

b. prechovávajú sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá?

Odpoveď:

Vo všeobecnosti je prechovávanie takýchto fotografií alebo videí spadajúcich pod legálnu definíciu detskej pornografie trestné, a to podľa § 370 ods. 1 Trestného zákona ako trestný čin prechovávania detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení. Toto ustanovenie však nemožno použiť na „páchateľa“, ktorý prechováva detskú pornografiu, ktorú sám vyrobil.

V zmysle § 127 ods. 1 Trestného zákona sa pre účely trestného konania dieťaťom rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak tento zákon neustanovuje inak. Veková hranica trestnej zodpovednosti je 14 rokov, pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona je špeciálne určená veková hranica trestnej zodpovednosti 15 rokov. Z uvedeného vyplýva, že trestne zodpovednou je každá osoba od štrnásteho, resp. pätnásteho roku svojho veku. Trestný zákon trestá každého páchatel'a, ktorý sa dopustí vyššie uvedeného protiprávneho konania a je vo veku minimálne 14 rokov. Kto v čase spáchania takého činu nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný (§ 22 ods. 1 Trestného zákona).

c. distribuujú alebo vysielajú sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá samých seba rovesníkom?

d. distribuujú alebo vysielajú sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá samých seba dospelým?

e. distribuujú alebo vysielajú sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá iných detí rovesníkom?

⁸ Táto otázka nemá za cieľ naznačiť, že takéto správanie by malo byť kriminalizované.

- f. distribuujú alebo vysielajú sebou vytvorené sexuálne explicitné fotografie a/alebo videá iných detí dospelým?

Odpoveď:

Distribúcia takýchto fotografií alebo videí ako je uvedené v bodoch c. – f. je trestná podľa § 369 Trestného zákona ako trestný čin rozširovania detskej pornografie.

V zmysle § 127 ods. 1 Trestného zákona sa pre účely trestného konania dieťaťom rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak tento zákon neustanovuje inak. Veková hranica trestnej zodpovednosti je 14 rokov, pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona je špeciálne určená veková hranica trestnej zodpovednosti 15 rokov. Z uvedeného vyplýva, že trestne zodpovednou je každá osoba od štrnásteho, resp. pätnásteho roku svojho veku. Trestný zákon trestá každého páchatel'a, ktorý sa dopustí vyššie uvedeného protiprávneho konania a je vo veku minimálne 14 rokov. Kto v čase spáchania takého činu nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný (§ 22 ods. 1 Trestného zákona).

*Odpoveď k 9.7. b)-f): Vnútroštátne právo Slovenskej republiky akceptuje trestnú zodpovednosť detí – mladistvých páchatel'ov, ktorí dovŕšili vek 14 rokov. Kategória mladistvých páchatel'ov je od 14 do 18 rokov. Podľa § 95 Trestného zákona je potrebné u mladistvých, ktorí sú mladší ako 15 rokov, skúmať úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti v záujme zistenia ich trestnej zodpovednosti, konkrétne, či sú schopní ovládať svoje konanie a rozpoznať jeho protiprávnosť. Vždy je potrebné skúmať subjektívnu stránku trestného činu a motív konania dieťaťa v záujme, **aby nedochádzalo k jeho bezdôvodnému trestnému stíhaniu.***

9.8. Existujú špeciálne okolnosti (vrátane alternatívnych intervencií), za ktorých vyššie uvedené prípady (9.7. a-f), hoci ustanovené de facto a de iure, nie sú stíhatel'né a/alebo nevedú k odsúdeniu?

Odpoveď:

Trestné stíhanie detí (mladistvých páchatel'ov) je podmienené dosiahnutím vekovej hranice 14 rokov (§22 Trestného zákona). Trestná zodpovednosť dieťaťa je vylúčená, ak dieťa vo veku 14 až 15 rokov nebolo schopné, vzhľadom na dosiahnutú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, ovládať svoje konanie a rozpoznať jeho protiprávnosť (§ 95 Trestného zákona, § 338 Trestného poriadku). Ďalšou okolnosťou vylučujúcou trestné stíhanie a odsúdenie mladistvého páchatel'a je jeho nepričetnosť podľa § 23 Trestného zákona potvrdená znaleckým posudkom, taktiež okolnosť majúca za následok neprípustnosť trestného stíhania (§ 9 ods. 1 Trestného poriadku). Medzi ďalšie okolnosti, ktoré neumožňujú viesť trestné stíhanie patrí materiálny korektív podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona – vyhodnotenie závažnosti činu. Podľa § 95 ods. 2 Trestného zákona, prečin, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone, nie je trestným činom, ak ho spáchal mladistvý a ak je jeho závažnosť malá.

Skutočnosť, či budú jednotlivé prípady vyššie uvedeného typu stíhatel'né, resp. viesť k odsúdeniu, záleží od osobitných zreteľov konkrétneho prípadu.

*Ako príklad možno uviesť inštitút **upustenia od potrestania** podľa § 98 Trestného zákona, ktorý je prípustný u mladistvého páchatel'a v prípade spáchania prečinu za splnenia ďalších podmienok podľa predmetného ustanovenia. Upustenie od potrestania znamená, že už samotné trestné konanie a prejednanie veci postačujú tak pre nápravu mladistvého páchatel'a, ako aj ochranu spoločnosti. Na páchatel'a sa hľadí, ako keby nebol odsúdený. Z vecného hľadiska znamená upustenie od potrestania rozhodnutie o tom, že mladistvý páchatel' sa uznáva vinným, ale žiaden trest sa mu neuloží. Za podmienok stanovených § 98 Trestného zákona môže v zmysle § 101 Trestného zákona súd podmienene upustiť od potrestania mladistvého páchatel'a, ak považuje za potrebné počas určenej doby sledovať správanie mladistvého, pričom mu môže uložiť výchovné opatrenia podľa § 106 Trestného zákona a nasledujúce.*

V niektorých prípadoch je možné, že k spáchaniu činu došlo v súvislosti s okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť činu. Takýto čin inak trestný nie je trestným činom, ak sa preukáže existencia niektorej z okolností vylučujúcej protiprávnosť činu, ktoré sú upravené v § 24 až 30 Trestného zákona.

9.9. Aké sú právne dôsledky vyššie uvedeného správania (9.7.a-f)?

Odpoveď:

Trestné stíhanie detí (mladistvých páchatel'ov) vo veku 14 až 18 rokov je upravené v ustanoveniach § 94 až 121 Trestného zákona a § 336 až 347 Trestného poriadku. Trestné stíhanie môže viesť k podaniu obžaloby alebo k uzavretiu dohody o vine a treste s mladistvým obvineným za prítomnosti zákonného zástupcu a následnému uloženiu trestu súdom. Trestné sadzby u mladistvých páchatel'ov sú znížené na polovicu (§ 117 Trestného zákona), horná hranica zníženej trestnej sadzby nesmie prevyšovať sedem rokov a dolná hranica zníženej trestnej sadzby dva roky. Mladistvému páchatel'ovi môže byť uložený zákaz činnosti (§ 112 Trestného zákona), ochranná výchova (§ 102 Trestného zákona).

9.10. Kriminalizuje vnútroštátne právo prípady, kedy deti:⁹

a. produkujú sebou vytvorený sexuálny obsah?

Odpoveď:

Samotná produkcia sebou vytvoreného sexuálneho obsahu deťmi nie je podľa právneho poriadku Slovenskej republiky trestná.

b. prechovávajú sebou vytvorený sexuálny obsah?

Odpoveď:

Vo všeobecnosti je prechovávanie takéhoto sexuálneho obsahu spadajúceho pod legálnu definíciu detskej pornografie trestné, a to podľa § 370 ods. 1 Trestného zákona ako trestný čin prechovávania detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení. Toto ustanovenie však nemožno použiť na „páchatel'a“, ktorý prechováva detskú pornografiu, ktorú sám vyrobil.

Existuje tiež špecifická situácia, keď osoba prechováva sexuálny obsah, ktorý nebol vytvorený za účelom vyvolania sexuálneho uspokojenia inej osoby. V takom prípade, ak osoba prechováva takýto obsah, ktorý by bolo možné subsumovať pod legálnu definíciu detskej pornografie, nemusí ísť nevyhnutne o detskú pornografiu, pokiaľ tento obsah nebol vyrobený za vyššie uvedeným účelom.

V zmysle § 127 ods. 1 Trestného zákona sa pre účely trestného konania dieťaťom rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak tento zákon neustanovuje inak. Veková hranica trestnej zodpovednosti je 14 rokov, pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona je špeciálne určená veková hranica trestnej zodpovednosti 15 rokov. Z uvedeného vyplýva, že trestne zodpovednou je každá osoba od štrnásteho, resp. pätnásteho roku svojho veku. Trestný zákon trestá každého páchatel'a, ktorý sa dopustí vyššie uvedeného protiprávneho konania a je vo veku minimálne 14 rokov. Kto v čase spáchania takého činu nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný (§ 22 ods. 1 Trestného zákona).

c. distribuujú alebo vysielaajú sebou vytvorený sexuálny obsah rovesníkom?

d. distribuujú alebo vysielaajú sebou vytvorený sexuálny obsah dospelým?

e. distribuujú alebo vysielaajú sebou vytvorený sexuálny obsah iných deti rovesníkom?

f. distribuujú alebo vysielaajú sebou vytvorený sexuálny obsah iných deti dospelým?

⁹ Táto otázka nemá za cieľ naznačiť, že takéto správanie by malo byť kriminalizované.

Odpoveď:

Distribúcia takéhoto sexuálneho obsahu ako je uvedené v bodoch c. – f. je trestná podľa § 369 Trestného zákona ako trestný čin rozširovania detskej pornografie.

V zmysle § 127 ods. 1 Trestného zákona sa pre účely trestného konania dieťaťom rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak tento zákon neustanovuje inak. Veková hranica trestnej zodpovednosti je 14 rokov, pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 Trestného zákona je špeciálne určená veková hranica trestnej zodpovednosti 15 rokov. Z uvedeného vyplýva, že trestne zodpovednou je každá osoba od štrnásteho, resp. pätnásteho roku svojho veku. Trestný zákon trestá každého páchatel'a, ktorý sa dopustí vyššie uvedeného protiprávneho konania a je vo veku minimálne 14 rokov. Kto v čase spáchania takého činu nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný (§ 22 ods. 1 Trestného zákona).

9.11. Existujú špeciálne okolnosti (vrátane alternatívnych intervencií), za ktorých vyššie uvedené prípady (9.10. a-f), hoci stíhateľné de facto a de iure, nie sú stíhané a/alebo nevedú k odsúdeniu?

Odpoveď:

Na danú otázku sa vzťahuje odpoveď podľa otázky č. 9.8. (berúc do úvahy odpoveď k otázke č. 8.1.b.).

9.12. Aké sú právne dôsledky vyššie uvedeného správania (9.10. a-f)?

Odpoveď:

Na danú otázku sa vzťahuje odpoveď podľa otázky č. 9.9. (berúc do úvahy odpoveď k otázke č. 8.1.b.).

Otázka č. 10 Výroba a prechovávanie sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí deťmi pre ich súkromné účely

10.1. Pre zmluvné strany, ktoré si uplatnili výhradu v súlade s článkom 20, ods. 3, druhá odrážka¹⁰

Aké opatrenia boli prijaté na zabezpečenie toho, aby produkcia a/alebo prechovávanie sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí neboli kriminalizované ak ide o deti, ktoré dosiahli vek stanovený v súvislosti s článkom 18, ods. 2, v prípade, že tieto fotografie a/alebo videá sú produkované a prechovávané nimi s ich súhlasom a výlučne pre ich súkromné účely?

10.2. Pre zmluvné strany, ktoré si neuplatnili výhradu v súlade s článkom 20, ods. 3, druhá odrážka¹¹

Kriminalizuje vnútroštátne právo produkciu a/alebo prechovávanie sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí ak ide o deti, ktoré dosiahli vek stanovený v súvislosti s článkom 18, ods. 2, v prípade že tieto fotografie a/alebo videá sú produkované a prechovávané nimi s ich súhlasom a výlučne pre ich súkromné účely?

Odpoveď:

¹⁰ Dánsko, Nemecko, Lichtenštajnsko, Ruská federácia, Švédsko, Švajčiarsko.

¹¹ Albánsko, Andorra, Belgicko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Čierna Hora, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Gruzínsko, Holandsko, Chorvátsko, Island, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Macedónsko, Maďarsko, Malta, Moldavská republika, Monako, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, San Maríno, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Španielsko, Taliansko, Turecko a Ukrajina.

Takéto prípady produkcie alebo prechovávanía sebou vytvorených sexuálne explicitných videí alebo fotografií vnútroštátne právo nekriminalizuje.

Otázka č. 11 Úprava sexuálneho nátlaku a/alebo vydierania prostredníctvom IKT v legislatíve

Ako upravuje vnútroštátne právo sexuálny nátlak a/alebo vydieranie prostredníctvom IKT namierené voči deťom a/alebo iným osobám príbuzným dieťaťu zobrazovanému:

- a. na sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografiách a/alebo videách?
- b. v sebou vytvorenom sexuálnom obsahu?

Odpoveď:

Právny poriadok Slovenskej republiky nemá explicitnú úpravu týkajúcu sa vyššie uvedeného spôsobu konania, pojmy „sexuálny nátlak“ či „sexuálne vydieranie“ právny poriadok nepozná. Najčastejším prípadom v praxi je, ak páchatel' pod hrozbou zverejnenia už predtým získaných fotografií pornografického charakteru od maloletých osôb, núti tieto osoby, aby zhotovili ďalšie fotografie, respektíve videá a zaslali mu ich.

Predmetné konanie možno subsumovať pod skutkové podstaty trestných činov uvedených v druhej časti Trestného zákona, a to:

*-trestný čin výroby detskej pornografie podľa § 368 Trestného zákona („Kto **využije, získa, ponúkne alebo inak zneužije dieťa na výrobu detskej pornografie** alebo detského pornografického predstavenia alebo umožní také jeho zneužitie, alebo sa podieľa na takejto výrobe...“)*

Páchatel'ovi tohto trestného činu hrozí v rámci naplnenia znakov základnej skutkovej podstaty trest odňatia slobody od štyroch do desiatich rokov. (V prípade, ak spácha daný trestný čin na dieťati mladšom ako dvanásť rokov, príp. závažnejším spôsobom konania (napr. na viacerých deťoch) alebo verejne, potrestá sa trestom odňatia slobody na sedem až dvanásť rokov. V prípade, ak spácha tento trestný čin a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť alebo ním získa značný prospech, potrestá sa trestom odňatia slobody na desať až pätnásť rokov. Ak páchatel' spácha tento trestný čin a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť viacerých osôb, získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo ak tento trestný čin spácha ako člen nebezpečného zoskupenia, potrestá sa trestom odňatia slobody na dvanásť až dvadsať rokov.)

*-trestný čin vydierania podľa § 189 Trestného zákona („Kto **iného násilím, hrozbou násilia, alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel...**“)*

Páchatel'ovi tohto trestného činu hrozí v rámci naplnenia znakov základnej skutkovej podstaty trest odňatia slobody od dvoch do šiestich rokov.

Zákon osobitne chráni deti, ktoré sú podľa § 189 odsek 2 písmeno b) Trestného zákona s poukazom na § 139 odsek 1 písmeno a) Trestného zákona chránenými osobami, následkom čoho je stanovenie vyššej trestnej sadzby a uloženie prísnejšieho trestu pre páchatel'a (páchatel'ovi hrozí v tomto prípade trest odňatia slobody od štyroch do desiatich rokov). (Odňatím slobody na desať až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha tento trestný čin a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť alebo ním spôsobí značnú škodu. V prípade spôsobenia ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti viacerým osobám, spôsobením škody veľkého rozsahu alebo spáchaním tohto trestného činu ako člen nebezpečného zoskupenia, sa páchatel' potrestá trestom odňatia slobody od dvadsiatich do dvadsiatich piatich rokov.)

*-trestný čin hrubého nátlaku podľa § 190 Trestného zákona („Kto **iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti poskytnúť plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy pre seba alebo pre***

tretiu osobu za služby vlastné alebo služby tretej osoby, ktoré mu za takéto plnenie proti jeho vôli vnucuje, a to aj vtedy, ak také služby predstiera...“)

Páchateľovi tohto trestného činu hrozí v rámci naplnenia znakov základnej skutkovej podstaty trest odňatia slobody od štyroch do desiatich rokov.

(V prípade, ak spácha daný trestný čin na chránenej osobe (napr. na dieťati), spôsobí trestným činom väčšiu škodu alebo tento spácha z osobitného motívu (napr. sexuálny motív, na objednávku) alebo závažnejším spôsobom konania (napr. na viacerých deťoch), potrestá sa trestom odňatia slobody na sedem až dvanásť rokov. V prípade, ak spácha tento trestný čin a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť alebo ním spôsobí značnú škodu, potrestá sa trestom odňatia slobody na dvanásť až dvadsať rokov. Ak páchatel' spácha tento trestný čin a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, smrť viacerých osôb, alebo ak tento trestný čin spácha ako člen nebezpečného zoskupenia, potrestá sa trestom odňatia slobody na dvadsať až dvadsaťpäť rokov.)

Otázka č. 12 Jurisdikcia¹²

Prosím, uveďte, ktorá jurisdikcia sa uplatňuje a za akých podmienok vo vzťahu k vyššie uvedeným trestným činom (otázky č. 9-11), v prípade, že obeť v čase spáchania trestného činu nie je prítomná na území zmluvnej strany, alebo páchatel' nie je v čase spáchania trestného činu prítomný na území zmluvnej strany.

Odpoveď:

V prípade Slovenskej republiky sa uplatňuje územná pôsobnosť, osobná pôsobnosť a pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv (§ 3 až 7 Trestného zákona).

V prípade, že obeť alebo páchatel' v čase spáchania trestného činu nie sú prítomní na území zmluvnej strany, je možné za určitých podmienok uplatniť osobnú pôsobnosť podľa § 4 a 5 Trestného zákona (kedy sa podľa Trestného zákona posudzuje aj trestnosť činu, ktorý mimo územia Slovenskej republiky spáchal občan Slovenskej republiky alebo cudzinec, ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt) alebo pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv podľa § 7 ods. 1 Trestného zákona, keďže Lanzarotský dohovor je typ medzinárodnej zmluvy, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom a ktorou je Slovenská republika viazaná. Ustanovenie § 7 ods. 1 Trestného zákona znie: „Trestnosť činu sa posudzuje podľa tohto zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.“

Podľa Trestného zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky. Trestný čin sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky, aj keď sa páchatel' dopustil konania aspoň sčasti na jej území, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom malo nastať celkom alebo sčasti mimo jej územia, alebo, aj keď sa páchatel' dopustil konania mimo jej územia, avšak na území Slovenskej republiky malo nastať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom alebo ak na území Slovenskej republiky mal nastať aspoň sčasti taký následok.

Osobná pôsobnosť Trestného zákona je daná, ak je páchatel'om občan Slovenskej republiky alebo cudzinec s trvalým pobytom v Slovenskej republike, a to aj v prípade, že skutok bol spáchaný v cudzine. Daná je pôsobnosť Trestného zákona aj v prípade, ak skutok posúdený ako obzvlášť závažný zločin bol spáchaný v cudzine, v mieste činu je čin trestný alebo miesto činu nepodlieha žiadnej trestnej právomoci a poškodeným je občan Slovenskej republiky (týka sa to zločinu výroby detskej pornografie podľa § 368 odsek 3 alebo odsek 4 Trestného zákona). Takto možno postihnúť aj cudzinca ako páchatel'a činu, ktorý je

¹² Prosím, odpovedzte na túto otázku s ohľadom na požiadavky článku 25 Lanzarotského dohovoru.

restný aj na území, kde bol spáchaný, pričom páchatel' bol zadržaný alebo zatknutý na území Slovenskej republiky a nebol vydaný na restné stíhanie cudziemu štátu (§ 6 Restného zákona).

V prípade, ak má jurisdikciu viacero zmluvných štátov, je na mieste medzinárodná spolupráca o ďalšom postupe v restnom konaní.

Otázka č. 13 Špecializované jednotky/oddelenia/sekcie

13.1. Existujú špecializované jednotky/oddelenia/sekcie zodpovedné za riešenie sexuálnych restných činov na deťoch prostredníctvom IKT, aké sú uvedené v tomto dotazníku (pozri otázky č. 9-11):

- a. v rámci policajných orgánov?
- b. v rámci prokuratúry?
- c. v rámci súdov?

Odpoveď:

V rámci policajných orgánov, prokuratúry a súdov nejestvujú špecializované oddelenia zodpovedné za riešenie sexuálnych restných činov na deťoch prostredníctvom informačno-komunikačných technológií.

13.2. Prosím, uveďte, či existujú špecializované jednotky/oddelenia/sekcie zodpovedné za riešenie sexuálnych restných činov na deťoch prostredníctvom IKT spáchaných mladistvými páchatelmi.

→ Prosím, špecifikujte, ako sú špecializované jednotky/oddelenia/sekcie uvedené vyššie (otázky 13.1. a 13.2.) organizované (počet zamestnancov, štruktúra, špecializácia na oblasti v rámci IKT, a pod.).

Odpoveď:

Vyšetrovanie a odhaľovanie predmetnej restnej činnosti je v praxi riešené najmä v rámci pôsobnosti odborov kriminálnej polície okresných riaditeľstiev Policajného zboru. Podľa nariadenia Prezidenta Policajného zboru č. 21/2009 o postupe na úseku restnej činnosti mládeže a restnej činnosti páchanej na mládeži, je vyčlenený za odbor kriminálnej polície operatívny pracovník a vyšetrovateľ pre objasňovanie uvedenej restnej činnosti. Špecializovaným útvarom s celoslovenskou pôsobnosťou pre odhaľovanie sexuálneho vykorisťovania detí on-line (teda sexuálneho vykorisťovania detí prostredníctvom informačných technológií, kam zaraďujeme aj restné činy súvisiace s detskou pornografiou) a zároveň kontaktným bodom pre zahraničie pre túto problematiku je Odbor počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru. Odbor získané poznatky preveruje a následne odstupuje miestne príslušným odborom kriminálnej polície okresných riaditeľstiev Policajného zboru.

→ V súvislosti s policajnými orgánmi, uveďte, prosím, či:

- a. existuje funkcia identifikácie obetí.

Odpoveď:

Funkcia identifikácie obetí ako samostatná funkcia v podmienkach policajných orgánov Slovenskej republiky nejestvuje.

- b. existuje aktívny prínos do databázy fotografií v problematike medzinárodného sexuálneho vykorisťovania detí, ktorú vedie INTERPOL (International Child Sexual Exploitation image database). Ak nie, prečo?

Odpoveď:

Slovenská polícia disponuje a využíva možnosť prístupu do databázy Interpolu ICSE, ktorá obsahuje obrazový materiál súvisiaci s problematikou medzinárodného sexuálneho vykorisťovania detí, ktorú vedie INTERPOL. Databázu môžu využívať len vyškolení policajti špecializovaní na túto problematiku.

Otázka č. 14 Výzvy vo fáze trestného stíhania

Akým výzvam čelia policajné orgány, prokuratúra a sudy v procese stíhania sexuálnych trestných činov na deťoch spáchaných prostredníctvom IKT, ktoré zahŕňajú zdieľanie:

- a. sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď:

V oblasti legislatívy sa jedná najmä o výzvy týkajúce sa legislatívnej úpravy uchovávanía údajov o telekomunikačnej prevádzke a stanovenia jednotnej a primeranej lehoty uchovávanía údajov poskytovateľmi služieb telekomunikačného pripojenia. V rámci aktuálneho právneho stavu je, po zrušení smernice na úrovni EÚ¹³ a následnom kroku na národnej úrovni a zmene dotknutých zákonov¹⁴, poskytnutie informácie o používateľovi IP adresy výlučne na rozhodnutí poskytovateľa služby telekomunikačného pripojenia, čo môže v danom kontexte spôsobovať problémy v aplikačnej praxi a brániť možnosti konať rýchlo a efektívne, v súvislosti so závažnosťou trestnej činnosti tohto typu.

Orgány činné v trestnom konaní pri vyšetrowaní tejto trestnej činnosti rovnako čelia i technickým výzvam-neustály vývoj na trhu v oblasti informačno-komunikačných technológií kladie veľmi vysoké požiadavky na počet zamestnancov, ich štruktúru a špecializáciu na jednotlivé oblasti v rámci informačno-komunikačných technológií, no najmä na ich neustále celoživotné vzdelávanie. Vzhľadom na rýchly vývoj technológií je obtiažne najmä zadovážovanie dôkazov. Veľké nároky sú kladené na získanie počítačových údajov prostredníctvom príkazov súdov na ich vydanie. Nároky sú kladené aj na znalecké dokazovanie, právnu pomoc (najmä pri kontaktoch a „zdieľaní“ pornografického materiálu cez sociálnu sieť Facebook sa dôkazy získavajú prostredníctvom právnej pomoci do USA). Tieto úkony sú časovo náročné, avšak nevyhnutné z hľadiska identifikácie páchatel'a a preukázania zavinenia zo spáchania trestného činu.

Otázka č. 15 Školenie profesionálov

Sú trestné činy uvedené v tomto dotazníku (otázky č. 9-11) obsiahnuté v školeniach pre profesionálov, ako sú:

- a. príslušníci polície (predovšetkým osoby prvého kontaktu)?
- b. prokurátori?
- c. sudcovia?

→ Ak áno, uveďte, prosím, detaily realizovaného školenia, vrátanie informácie, či je povinné.

Odpoveď:

Policajti, vrátane vyšetrowateľov Policajného zboru sú k problematike sexuálneho zneužívania detí, vrátane problematiky sexuálneho zneužívania detí prostredníctvom informačno-komunikačných

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/24/ES z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES bola vyhlásená Súdny dvorom Európskej Únie za neplatnú dňa 8. apríla 2014.

¹⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky P.L. ÚS 10/2014-78.

technológií, pravidelne školení a metodicky usmerňovaní. Školiacich aktivít sa okrem policajtov zúčastňujú aj príslušní odborníci z civilnej sféry- zástupcovia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a zástupcovia mimovládnych organizácií zaoberajúci sa pomocou obetiam násilných a mravnostných trestných činov. Úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru prostredníctvom svojho operatívneho odboru každoročne organizuje pracovnú poradu so školením, na ktorom je jednou z tém je problematika trestnej činnosti spojená s detskou pornografiou. Naposledy sa takáto porada uskutočnila v máji 2017 v Piešťanoch.

Odbor počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru zabezpečuje akreditovaný základný kurz „počítačová kriminalita“, v rámci ktorého je obsiahnutá aj daná problematika. Školenie v rozsahu jedného týždňa je určené pre pracovníkov kriminálnej polície, ktorí sú pre účel tohto zamestnania vybraní z každého kraja. Pre vybraných policajtov je účasť na kurze povinná. V roku 2016 bolo vďaka projektu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a podpore grantom Európskej komisie pod názvom „Budovanie kapacít pre boj proti počítačovej kriminalite/ Cyber Crime Training“ preškolených v tejto problematike až 421 policajtov.

Pracovníci Odboru počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru sa lektorsky podieľali na príprave a priebehu medzinárodného seminára MEPA v máji 2016, ktorý bol zameraný na boj proti sexuálnemu zneužívaniu detí online, v rámci ktorého bolo preškolených 20 pracovníkov z viacerých európskych krajín.

Pracovníci Odboru počítačovej kriminality Úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru absolvovali aj nasledovné externé školenia:

- kurz „Sexuálne zneužívanie detí na internete“, COSEC 2016 v Selme, Nemecko (2 pracovníci)
- kurz „Victim Identification“ v Budapešti, Maďarsko (1 pracovník)
- kurz „Práca s databázou Interpolu ICSE“ v Lyone, Francúzsko (1 pracovník)

Téma vzdelávania ku uvedenej problematike je pravidelne zaraďovaná do školiacich programov organizácií ECTEG- European Cybercrime Training & Education Group, CEPOL a MEPA) a diskutovaná hlavne v rámci stretnutí projektu organizácie Europol s názvom „EMPACT“ (European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats), priority „Cybercrime“ (Počítačová kriminalita), podpriority „Child Sexual Exploitation On-line“ (Sexuálne vykorisťovanie detí on-line) združujúci národných expertov na boj proti sexuálnemu vykorisťovaniu detí on-line zo všetkých členských štátov, vrátane dvoch expertov zo Slovenska.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky každý rok pravidelne usporadúva vnútrorezortné semináre zamerané na aktuálne problémy v prokurátorskej praxi týkajúce sa ochrany rodiny a mládeže, vrátane problematiky sexuálneho zneužívania detí a rôznych foriem ich sexuálneho vykorisťovania vyplývajúcich zo skutkových podstat vyššie spomínaných trestných činov. Naposledy sa uskutočnila pracovná porada prokurátorov špecialistov 2. až 4. novembra 2016, v rámci ktorej boli riešené aplikačné problémy trestného konania v postupe prokurátorov v súvislosti s trestnými činmi podľa §368, 369 a 370 Trestného zákona.

Prokurátori špecialisti na trestné činy mladistvých a násilia na ženách a deťoch v rodinách sa individuálne zúčastňujú spolu so sudcami a justičnými čakatelmi aj vzdelávacích aktivít organizovaných Justičnou akadémiou (účasť na týchto vzdelávacích aktivitách nie je povinná).

Partnerstvá

Otázka č. 16 Medzinárodná spolupráca

16.1. Aké opatrenia boli uskutočnené pre spoluprácu s inými zmluvnými stranami Lanzarotského dohovoru s cieľom:

- a. predchádzať a bojovať so sexuálnym nátlakom a/alebo vydieraním vyplývajúcim zo zdieľania sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- b. chrániť a poskytovať pomoc obetiam sexuálneho nátlaku a/alebo vydierania vyplývajúceho zo zdieľania sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?
- c. prešetriť a stíhať sexuálny nátlak a/alebo vydieranie vyplývajúce zo zdieľania sebou vytvorených sexuálne explicitných fotografií a/alebo videí?

16.2. Aké opatrenia boli uskutočnené pre spoluprácu s inými zmluvnými stranami Lanzarotského dohovoru s cieľom:

- a. predchádzať a bojovať so sexuálnym nátlakom a/alebo vydieraním vyplývajúcim zo zdieľania sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?
- b. chrániť a poskytovať pomoc obetiam sexuálneho nátlaku a/alebo vydierania vyplývajúceho zo zdieľania sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?
- c. prešetriť a stíhať sexuálny nátlak a/alebo vydieranie v dôsledku zdieľania sebou vytvoreného sexuálneho obsahu?

Odpoveď k celej otázke 16:

Prejavom medzinárodnej spolupráce s inými zmluvnými stranami Lanzarotského dohovoru je zapojenie sa do operačného akčného programu projektu Európska multidisciplinárna platforma proti kriminálnym hrozbám- téma Sexuálne vykorisťovanie dieťaťa (operational action programme of project European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats- theme Child Sexual Exploitation) zameraného na problematiku sexuálneho zneužívania detí online. Opatrenia v rámci uvedeného operačného akčného plánu sú zamerané na spoluprácu a jednotný postup v boji proti tomuto druhu trestnej činnosti, najmä v oblasti prevencie, podpory zvyšovania povedomia, operatívnej spolupráce v konkrétnych prípadoch a strategickej spolupráce. Praktická podoba spolupráce prebieha formou jednotlivých operatívnych aktivít. (Príkladom je už vyššie spomenutá preventívna aktivita propagovania videa „Say NO!“/ „Povedz NIE!“).

Odpoveď k 16.1.a, 16.2.a:

EUROPOL v spolupráci s OAP EMPACT CSE vypracoval strategický dokument pod názvom Sexuálny nátlak a vydieranie online ako forma zločinu postihujúceho deti („Sexual coercion and extortion online as a form of crime affecting children“), v ktorom sa zaoberá týmto fenoménom. Daný dokument bol distribuovaný do členských krajín v roku 2016. Cieľom dokumentu je jednak zvyšovať povedomie o sexuálnom nátlaku a vydieraní online ako jednej z najvýznamnejších online hrozieb pre deti, a tiež prispieť k verejnej diskusii o tom, ako na tieto hrozby efektívne reagovať.

Odpoveď k 16.1.b., 16.2.b.:

Operačný plán OAP EMPACT CSE aktuálne pracuje na vytvorení mobilnej aplikácie s možnosťou nahlasovania nevhodného obsahu.

Odpoveď k 16.1.c., 16.2.c.:

V rámci spolupráce pri prešetrovaní a stíhaní „sexuálneho nátlaku/vydierania“ je významnou práve operatívna oblasť spolupráce, ktorá pokrýva každodennú výmenu informácií a poznatkov ku vyššie

uvedenému obsahu s cieľom predchádzania takejto trestnej činnosti, zistenia páchatel'ov a identifikácie obetí. Najčastejšie využívanými komunikačnými kanálmi sú EUROPOL a INTERPOL, prostredníctvom svojich aplikácií na bezpečnú výmenu informácií SIENA a I 24/7.